

ALBIUS TIBULLUS
TIBULLI ALIORUMQUE CARMINUM

LIBER PRIMUS

I

Divitias alius fulvo sibi congerat auro
Et teneat culti iugera multa soli,
Quem labor adsiduus vicino terreat hoste,
Marta cui somnos classica pulsa fugent:
Me mea paupertas vita traducat inerti,   5
Dum meus adsiduo luceat igne focus.
Ipse seram teneras maturo tempore vites
Rusticus et facili grandia poma manu;
Nec spes destituat, sed frugum semper acervos
Praebeat et pleno pinguia musta lacu.   10
Nam veneror, seu stipes habet desertus in agris
Seu vetus in trivio florida sarta lapis,
Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricolae ponitur ante deo.
Flava Ceres, tibi sit nostro de rure corona   15
Spicea, quae templi pendeat ante fores,
Pomosisque ruber custos ponatur in hortis,
Terreat ut saeva falce Priapus aves.
Vos quoque, felicitis quondam, nunc pauperis agri
Custodes, fertis munera vestra, Lares.   20
Tunc vitula innumeros lustrabat caesa iuencos,
Nunc agna exigui est hostia parva soli.
Agna cadet vobis, quam circum rustica pubes
Clamet 'io messes et bona vina date'.
Iam modo iam possim contentus vivere parvo   25
Nec semper longae deditus esse viae,
Sed Canis aestivos ortus vitare sub umbra
Arboris ad rivos praetereuntis aquae.
Nec tamen interdum pudeat tenuisse bidentem
Aut stimulo tardos increpuisse boves,   30
Non agnamve sinu pigeat fetumve capellae
Desertum oblita matre referre domum.
At vos exiguo pecori, furesque lupique,
Parcite: de magno est praeda petenda grege.

Hic ego pastoremque meum lustrare quotannis 35
 Et placidam soleo spargere lacte Palem.
 Adsitis, divi, neu vos e paupere mensa
 Dona nec e puris spernite fictilibus.
 Fictilia antiquus primum sibi fecit agrestis
 Pocula, de facili composuitque luto. 40
 Non ego divitias patrum fructusque requiro,
 Quos tulit antiquo condita messis avo:
 Parva seges satis est, satis requiescere lecto
 Si licet et solito membra levare toro.
 Quam iuvat inmites ventos audire cubantem 45
 Et dominam tenero continuisse sinu
 Aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit Auster,
 Securum somnos igne iuvante sequi.
 Hoc mihi contingat. Sit dives iure, furorem
 Qui maris et tristes ferre potest pluvias. 50
 O quantum est auri pereat potiusque smaragdi,
 Quam fleat ob nostras ulla puella vias.
 Te bellare decet terra, Messalla, marique,
 Ut domus hostiles praeferat exuvias;
 Me retinent vinctum formosae vincla puellae, 55
 Et sedeo duras ianitor ante fores.
 Non ego laudari curo, mea Delia; tecum
 Dum modo sim, quaeso segnis inersque vocer.
 Te spectem, suprema mihi cum venerit hora,
 Te teneam moriens deficiente manu. 60
 Flebis et arsuro positum me, Delia, lecto,
 Tristibus et lacrimis oscula mixta dabis.
 Flebis: non tua sunt duro praecordia ferro
 Vincta, neque in tenero stat tibi corde silex.
 Illo non iuvenis poterit de funere quisquam 65
 Lumina, non virgo, sicca referre domum.
 Tu manes ne laede meos, sed parce solutis
 Crinibus et teneris, Delia, parce genis.
 Interea, dum fata sinunt, iungamus amores:
 Iam veniet tenebris Mors adoperta caput, 70
 Iam subrepet iners aetas, nec amare decebit,
 Dicere nec cano blanditias capite.
 Nunc levis est tractanda Venus, dum frangere postes
 Non pudet et rixas inseruisse iuvat.
 Hic ego dux milesque bonus: vos, signa tubaeque, 75
 Ite procul, cupidis volnera ferte viris,

Ferte et opes: ego composito securus acervo
Despiciam dites despiciamque famem.

II

Adde merum vinoque novos conpesce dolores,
Occupet ut fessi lumina victa sopor,
Neu quisquam multo percussum tempora baccho
Excitet, infelix dum requiescit amor.
Nam posita est nostrae custodia saeva puellae, 5
Clauditur et dura ianua firma sera.
Ianua difficilis domini, te verberet imber,
Te Iovis imperio fulmina missa petant.
Ianua, iam pateas uni mihi, victa querelis,
Neu furtim verso cardine aperta sones. 10
Et mala siqua tibi dixit dementia nostra,
Ignoscas: capiti sint precor illa meo.
Te meminisse decet, quae plurima voce peregi
Supplice, cum posti florida sarta darem.
Tu quoque ne timide custodes, Delia, falle, 15
Audendum est: fortes adiuvat ipsa Venus.
Illa favet, seu quis iuvenis nova limina temptat,
Seu reserat fixo dente puella fores;
Illa docet molli furtim derepere lecto,
Illa pedem nullo ponere posse sono, 20
Illa viro coram nutus conferre loquaces
Blandaue compositis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes, sed quos nec inertia tardat
Nec vetat obscura surgere nocte timor.
En ego cum tenebris tota vagor anxius urbe, 25
* * *

Nec sinit occurrat quisquam, qui corpora ferro
Volneret aut rapta praemia veste petat.
Quisquis amore tenetur, eat tutusque sacerque
Qualibet: insidias non timuisse decet. 30
Non mihi pigra nocent hibernae frigora noctis,
Non mihi, cum multa decidit imber aqua.
Non labor hic laedit, reseret modo Delia postes
Et vocet ad digiti me taciturna sonum.
Parcite luminibus, seu vir seu femina fiat 35
Obvia: celari volt sua furta Venus.
Neu strepitu terrete pedum neu quaerite nomen
Neu prope fulgenti lumina ferte face.

Siquis et inprudens adspexerit, occulat ille
 Perque deos omnes se meminisse neget: 40
 Nam fuerit quicumque loquax, is sanguine natam,
 Is Venerem e rapido sentiet esse mari.
 Nec tamen huic credet coniunx tuus, ut mihi verax
 Pollicita est magico saga ministerio.
 Hanc ego de caelo ducentem sidera vidi, 45
 Fluminis haec rapidi carmine vertit iter,
 Haec cantu finditque solum Manesque sepulcris
 Elicit et tepido devocat ossa rogo;
 Iam tenet infernas magico stridore catervas,
 Iam iubet adpersas lacte referre pedem. 50
 Cum libet, haec tristi depellit nubila caelo,
 Cum libet, aestivo convocat orbe nives.
 Sola tenere malas Medae dicitur herbas,
 Sola feros Hecates perdomuisse canes.
 Haec mihi composuit cantus, quis fallere posses: 55
 Ter cane, ter dictis despue carminibus.
 Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam,
 Non sibi, si in molli viderit ipse toro.
 Tu tamen abstineas aliis: nam cetera cernet
 Omnia, de me uno sentiet ipse nihil. 60
 Quid, credam? nempe haec eadem se dixit amores
 Cantibus aut herbis solvere posse meos,
 Et me lustravit taedis, et nocte serena
 Concidit ad magicos hostia pulla deos.
 Non ego, totus abesset amor, sed mutuus esset, 65
 Orabam, nec te posse carere velim.
 Ferreus ille fuit, qui, te cum posset habere,
 Maluerit praedas stultus et arma sequi.
 Ille licet Cilicum victas agat ante catervas,
 Ponat et in capto Martia castra solo, 70
 Totus et argento contextus, totus et auro
 Insideat celeri conspiciendus equo,
 Ipse boves mea si tecum modo Delia possim
 Iungere et in solito pascere monte pecus,
 Et te, dum liceat, teneris retinere lacertis, 75
 Mollis et inculta sit mihi somnus humo.
 Quid Tyrio recubare toro sine amore secundo
 Prodest, cum fletu nox vigilanda venit?
 Nam neque tum plumae nec stragula picta soporem
 Nec sonitus placidae ducere posset aquae. 80

Num Veneris magnae violavi numina verbo,
 Et mea nunc poenas in pia lingua luit?
 Num feror incestus sedes adiisse deorum
 Sertaque de sanctis deripuisse focus?
 Non ego, si merui, dubitem procumbere templis   85
 Et dare sacratis oscula liminibus,
 Non ego tellurem genibus perrepere supplex
 Et miserum sancto tundere poste caput.
 At tu, qui laetus rides mala nostra, caveto
 Mox tibi: non uni saeviet usque deus.   90
 Vidi ego, qui iuvenum miseros lusisset amores,
 Post Veneris vinclis subdere colla senem
 Et sibi blanditias tremula componere voce
 Et manibus canas fingere velle comas,
 Stare nec ante fores puduit caraeve puellae   95
 Ancillam medio detinuisse foro.
 Hunc puer, hunc iuvenis turba circumterit arta,
 Despuit in molles et sibi quisque sinus.
 At mihi parce, Venus: semper tibi dedita servit
 Mens mea: quid messes uris acerba tuas?

III

Ibitis Aegaeas sine me, Messalla, per undas,
 O utinam memores ipse cohorsque mei.
 Me tenet ignotis aegrum Phaeacia terris,
 Abstineas avidas, Mors, modo, nigra, manus.
 Abstineas, Mors atra, precor: non hic mihi mater   5
 Quae legat in maestos ossa perusta sinus,
 Non soror, Assyrios cineri quae dedat odores
 Et fleat effusis ante sepulcra comis,
 Delia non usquam; quae me cum mitteret urbe,
 Dicitur ante omnes consuluisse deos.   10
 Illa sacras pueri sortes ter sustulit: illi
 Rettulit e trinis omina certa puer.
 Cuncta dabant reditus: tamen est deterrita numquam,
 Quin fleret nostras respiceretque vias.
 Ipse ego solator, cum iam mandata dedissem,   15
 Quaerebam tardas anxius usque moras.
 Aut ego sum causatus aves aut omina dira,
 Saturni sacram me tenuisse diem.
 O quotiens ingressus iter mihi tristia dixi
 Offensum in porta signa dedisse pedem!   20

Audeat invito ne quis discedere Amore,
 Aut sciat egressum se prohibente deo.
 Quid tua nunc Isis mihi, Delia, quid mihi prosunt
 Illa tua totiens aera repulsa manu,
 Quidve, pie dum sacra colis, pureque lavari   25
 Te—memini—et puro secubuisse toro?
 Nunc, dea, nunc succurre mihi—nam posse mederi
 Picta docet templis multa tabella tuis—,
 Ut mea votivas persolvens Delia voces
 Ante sacras lino tecta fores sedeat   30
 Bisque die resoluta comas tibi dicere laudes
 Insignis turba debeat in Pharia.
 At mihi contingat patrios celebrare Penates
 Reddereque antiquo menstrua tura Lari.
 Quam bene Saturno vivebant rege, priusquam   35
 Tellus in longas est patefacta vias!
 Nondum caeruleas pinus contempserat undas,
 Effusum ventis praebueratque sinum,
 Nec vagus ignotis repetens conpendia terris
 Presserat externa navita merce ratem.   40
 Illo non validus subiit iuga tempore taurus,
 Non domito frenos ore momordit equus,
 Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris,
 Qui regeret certis finibus arva, lapis.
 Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant   45
 Obvia securis ubera lactis oves.
 Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
 Inmiti saevus duxerat arte faber.
 Nunc Iove sub domino caedes et vulnera semper,
 Nunc mare, nunc leti mille repente viae.   50
 Parce, pater. timidum non me periuria terrent,
 Non dicta in sanctos inpia verba deos.
 Quodsi fatales iam nunc explevimus annos,
 Fac lapis inscriptis stet super ossa notis:
 'Hic iacet inmiti consumptus morte Tibullus,   55
 Messallam terra dum sequiturque mari.'
 Sed me, quod facilis tenero sum semper Amori,
 Ipsa Venus campos ducet in Elysios.
 Hic choreae cantusque vigent, passimque vagantes
 Dulce sonant tenui gutture carmen aves,   60
 Fert casiam non culta seges, totosque per agros
 Floret odoratis terra benigna rosis;

Ac iuvenum series teneris inmixta puellis
 Ludit, et adsidue proelia miscet Amor.
 Illic est, cuicumque rapax mors venit amanti, 65
 Et gerit insigni myrteaserta coma.
 At scelerata iacet sedes in nocte profunda
 Abdita, quam circum flumina nigra sonant:
 Tisiphoneque inpexa feros pro crinibus angues
 Saevit, et huc illuc in pia turba fugit. 70
 Tum niger in porta serpentum Cerberus ore
 Stridet et aeratas excubat ante fores.
 Illic Iunonem temptare Ixionis ausi
 Versantur celeri noxia membra rota,
 Porrectusque novem Tityos per iugera terrae 75
 Adsidas atro viscere pascit aves.
 Tantalus est illic, et circum stagna, sed acrem
 Iam iam poturi deserit unda sitim,
 Et Danai proles, Veneris quod numina laesit,
 In cava Lethaeas dolia portat aquas. 80
 Illic sit, quicumque meos violavit amores,
 Optavit lentas et mihi militias.
 At tu casta precor maneat, sanctique pudoris
 Adsideat custos sedula semper anus.
 Haec tibi fabellas referat positaque lucerna 85
 Deducat plena stamina longa colu,
 At circa gravibus pensis adfixa puella
 Paulatim somno fessa remittat opus.
 Tum veniam subito, nec quisquam nuntiet ante,
 Sed videar caelo missus adesse tibi. 90
 Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
 Obvia nudato, Delia, curre pede.
 Hoc precor, hunc illum nobis Aurora nitentem
 Luciferum roseis candida portet equis.

IV

'Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape,
 Ne capiti soles, ne noceantque nives:
 Quae tua formosos cepit sollertia? certe
 Non tibi barba nitet, non tibi culta coma est,
 Nudus et hibernae producis frigora brumae, 5
 Nudus et aestivi tempora sicca Canis.'
 Sic ego; tum Bacchi respondit rustica proles
 Armatus curva sic mihi falce deus:

'O fuge te tenerae puerorum credere turbae,
Nam causam iusti semper amoris habent. 10
Hic placet, angustis quod equom conpescit habenis,
Hic placidam niveo pectore pellit aquam,
Hic, quia fortis adest audacia, cepit; at illi
Virgineus teneras stat pudor ante genas.
Sed ne te capiant, primo si forte negabit, 15
Taedia: paulatim sub iuga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones,
Longa dies molli saxa peredit aqua;
Annus in apricis maturat collibus uvas,
Annus agit certa lucida signa vice. 20
Nec iurare time: Veneris periuria venti
Inrita per terras et freta summa ferunt.
Gratia magna Iovi: vetuit pater ipse valere,
Iurasset cupide quicquid ineptus amor,
Perque suas inpune sinit Dictynna sagittas 25
Adfirmes crines perque Minerva suos.
At si tardus eris, errabis: transiet aetas.
Quam cito non segnis stat remeatque dies,
Quam cito purpureos deperdit terra colores,
Quam cito formosas populus alta comas! 30
Quam iacet, infirmae venere ubi fata senectae,
Qui prior Eleo est carcere missus equos!
Vidi iam iuvenem, premeret cum serior aetas,
Maerentem stultos praeteriisse dies.
Crudeles divi! serpens novus exuit annos, 35
Formae non ullam fata dedere moram.
Solis aeterna est Baccho Phoeboque iuventus,
Nam decet intonsus crinis utrumque deum.
Tu, puero quodcumque tuo temptare libebit,
Cedas: obsequio plurima vincet amor. 40
Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur
Et Canis arenti torreat arva siti,
Quamvis praetexens picta ferrugine caelum
Venturam anticipet imbrifer arcus aquam.
Vel si caeruleas puppi volet ire per undas, 45
Ipse levem remo per freta pelle ratem.
Nec te paeniteat duros subiisse labores
Aut opera insuetas adteruisse manus,
Nec, velit insidiis altas si claudere valles,
Dum placeas, umeri retia ferre negent. 50

Si volet arma, levi temptabis ludere dextra:
     Saepe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
 Tum tibi mitis erit, rapias tum cara licebit
     Oscula: pugnabit, sed tamen apta dabit.
 Rapta dabit primo, post adferet ipse roganti,   55
     Post etiam collo se implicuisse velit.
 Heu male nunc artes miseras haec saecula tractant:
     Iam tener adsuevit munera velle puer.
 At tu, qui venerem docuisti vendere primus,
     Quisquis es, infelix urgeat ossa lapis.   60
 Pieridas, pueri, doctos et amate poetas,
     Aurea nec superent munera Pieridas.
 Carmine purpurea est Nisi coma: carmina ni sint,
     Ex umero Pelopis non nituisset ebur.
 Quem referent Musae, vivet, dum robora tellus,   65
     Dum caelum stellis, dum vehet amnis aquas.
 At qui non audit Musas, qui vendit amorem,
     Idaeae currus ille sequatur Opis
 Et tercentenas erroribus expleat urbes
     Et secet ad Phrygios vilia membra modos.   70
 Blanditiis volt esse locum Venus ipsa: querelis
     Supplicibus, miseris fletibus illa favet.'
 Haec mihi, quae canerem Titio, deus edidit ore,
     Sed Titium coniunx haec meminisse vetat.
 Pareat ille suae; vos me celebrate magistrum,   75
     Quos male habet multa callidus arte puer.
 Gloria cuique sua est: me, qui spernentur, amantes
     Consultent: cunctis ianua nostra patet.
 Tempus erit, cum me Veneris praecepta ferentem
     Deducat iuvenum sedula turba senem.   80
 Heu heu quam Marathus lento me torquet amore!
     Deficiunt artes, deficiuntque doli.
 Parce, puer, quaeso, ne turpis fabula fiam,
     Cum mea ridebunt vana magisteria.

V

Asper eram et bene discidium me ferre loquebar,
     At mihi nunc longe gloria fortis abest.
 Namque agor ut per plana citus sola verbere turben,
     Quem celer adsueta versat ab arte puer.
 Ure ferum et torque, libeat ne dicere quicquam   5
     Magnificum post haec: horrida verba doma.

Parce tamen, per te furtivi foedera lecti,
 Per venerem quaeso conpositumque caput.
 Ille ego, cum tristi morbo defessa iaceres,
 Te dicor votis eripuisse meis,   10
 Ipseque te circum lustravi sulphure puro,
 Carmine cum magico praecinuisset anus;
 Ipse procuravi, ne possent saeva nocere
 Somnia, ter sancta deveneranda mola;
 Ipse ego velatus filo tunicisque solutis   15
 Vota novem Triviae nocte silente dedi.
 Omnia persolvi: fruitur nunc alter amore,
 Et precibus felix utitur ille meis.
 At mihi felicem vitam, si salva fuisses,
 Fingebam demens, sed renuente deo.   20
 Rura colam, frugumque aderit mea Delia custos,
 Area dum messes sole calente teret,
 Aut mihi servabit plenis in lintribus uvas
 Pressaque veloci candida musta pede;
 Consuescet numerare pecus, consuescet amantis   25
 Garrulus in dominae ludere verna sinu.
 Illa deo sciet agricolae pro vitibus uvam,
 Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.
 Illa regat cunctos, illi sint omnia curae,
 At iuвет in tota me nihil esse domo.   30
 Huc veniet Messalla meus, cui dulcia poma
 Delia selectis detrahat arboribus;
 Et tantum venerata virum hunc sedula curet,
 Huic paret atque epulas ipsa ministra gerat.
 Haec mihi fingebam, quae nunc Eurusque Notusque   35
 Iactat odoratos vota per Armenios.
 Saepe ego temptavi curas depellere vino,
 At dolor in lacrimas verterat omne merum.
 Saepe aliam tenui, sed iam cum gaudia adirem,
 Admonuit dominae deseruitque Venus.   40
 Tunc me discedens devotum femina dixit
 Et pudet et narrat scire nefanda meam.
 Non facit hoc verbis, facie tenerisque lacertis
 Devovet et flavis nostra puella comis.
 Talis ad Haemonium Nereis Pelea quondam   45
 Vecta est frenato caerula pisce Thetis.
 Haec nocuere mihi, quod adest huic dives amator;
 Venit in exitium callida lena meum.

Sanguineas edat illa dapes atque ore cruento
 Tristia cum multo pocula felle bibat;   50
 Hanc volitent animae circum sua fata querentes
 Semper et e tectis strix violenta canat;
 Ipsa fame stimulante furens herbasque sepulcris
 Quaerat et a saevis ossa relicta lupis,
 Currat et inguinibus nudis ululetque per urbes,   55
 Post agat e triviis aspera turba canum.
 Eveniet: dat signa deus; sunt numina amanti,
 Saevit et iniusta lege relicta Venus.
 At tu quam primum sagae praecepta rapacis
 Desere, nam donis vincitur omnis amor.   60
 Pauper erit praesto semper, te pauper adibit
 Primus et in tenero fixus erit latere,
 Pauper in angusto fidus comes agmine turbae
 Subicietque manus efficietque viam,
 Pauper ad occultos furtim deducet amicos   65
 Vinclaque de niveo detrahet ipse pede.
 Heu canimus frustra, nec verbis victa patescit
 Ianua, sed plena est percutienda manu.
 At tu, qui potior nunc es, mea fata timeto:
 Versatur celeri Fors levis orbe rotae.   70
 Non frustra quidam iam nunc in limine perstat
 Sedulus ac crebro prospicit ac refugit,
 Et simulat transire domum, mox deinde recurrit,
 Solus et ante ipsas excreat usque fores.
 Nescio quid furtivus amor parat. utere quaeso,   75
 Dum licet: in liquida nat tibi linter aqua.

VI

Semper, ut inducar, blandos offers mihi voltus,
 Post tamen es misero tristis et asper, Amor.
 Quid tibi saevitiae mecum est? an gloria magna est
 Insidias homini composuisse deum?
 Nam mihi tenduntur casses: iam Delia furtim   5
 Nescio quem tacita callida nocte fovet.
 Illa quidem tam multa negat, sed credere durum est:
 Sic etiam de me pernegat usque viro.
 Ipse miser docui, quo posset ludere pacto
 Custodes: heu heu nunc premor arte mea,   10
 Fingere nunc didicit causas, ut sola cubaret,
 Cardine nunc tacito vertere posse fores.

Tum sucos herbasque dedi, quis livor abiret,
 Quem facit inpresso mutua dente venus.
 At tu, fallacis coniunx incaute puellae,   15
 Me quoque servato, peccet ut illa nihil.
 Neu iuvenes celebret multo sermone, caveto,
 Neve cubet laxo pectus aperta sinu,
 Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
 Ne trahat et mensae ducat in orbe notas.   20
 Exhibit quam saepe, time, seu visere dicet
 Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.
 At mihi si credas, illam sequar unus ad aras;
 Tunc mihi non oculis sit timuisse meis.
 Saepe, velut gemmas eius signumque probarem,   25
 Per causam memini me tetigisse manum;
 Saepe mero somnum peperit tibi, at ipse bibebam
 Sobria subposita pocula victor aqua.
 Non ego te laesi prudens: ignosce fatenti,
 Iussit Amor: contra quis ferat arma deos?   30
 Ille ego sum, nec me iam dicere vera pudebit,
 Instabat tota cui tua nocte canis.
 Quid tenera tibi coniuge opus? tua si bona nescis
 Servare, frustra clavis inest foribus.
 Te tenet, absentes alios suspirat amores   35
 Et simulat subito condoluisse caput.
 At mihi servandam credas: non saeva recuso
 Verbera, detrecto non ego vincla pedum.
 Tum procul absitis, quisquis colit arte capillos,
 Et fluit effuso cui toga laxa sinu,   40
 Quisquis et occurret, ne possit crimen habere,
 Stet procul aut alia ~stet procul~ ante via.
 Sic fieri iubet ipse deus, sic magna sacerdos
 Est mihi divino vaticinata sono.
 Haec ubi Bellonae motu est agitata, nec acrem   45
 Flammam, non amens verbera torta timet;
 Ipsa bipenne suos caedit violenta lacertos
 Sanguineque effuso spargit inulta deam,
 Statque latus praefixa veru, stat saucia pectus,
 Et canit eventus, quos dea magna monet: 50
 'Parcite, quam custodit Amor, violare puellam,
 Ne pigeat magno post didicisse malo.
 Adtigerit, labentur opes, ut volnere nostro
 Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.'

Et tibi nescio quas dixit, mea Delia, poenas;   55
     Si tamen admittas, sit precor illa levis.
 Non ego te propter parco tibi, sed tua mater
     Me movet atque iras aurea vincit anus.
 Haec mihi te adducit tenebris multoque timore
     Coniungit nostras clam taciturna manus,   60
 Haec foribusque manet noctu me adfixa proculque
     Cognoscit strepitus me veniente pedum.
 Vive diu mihi, dulcis anus: proprios ego tecum,
     Sit modo fas, annos contribuisset velim.
 Te semper natamque tuam te propter amabo: 65
     Quicquid agit, sanguis est tamen illa tuos.
 Sit modo casta, doce, quamvis non vitta ligatos
     Impediat crines nec stola longa pedes.
 Et mihi sint durae leges, laudare nec ullam
     Possim ego, quin oculos adpetat illa meos,   70
 Et siquid peccasse putet, ducarque capillis
     Inmerito pronas proripiarque vias.
 Non ego te pulsare velim, sed, venerit iste
     Si furor, optarim non habuisse manus;
 Nec saevo sis casta metu, sed mente fideli,   75
     Mutuus absenti te mihi servet amor.
 At, quae fida fuit nulli, post victa senecta
     Ducit inops tremula stamina torta manu
 Firmaque conductis adnectit licia telis
     Tractaque de niveo vellere ducta putat.   80
 Hanc animo gaudente vident iuvenumque catervae
     Conmemorant merito tot mala ferre senem,
 Hanc Venus exalto flentem sublimis Olympo
     Spectat et, infidis quam sit acerba, monet.
 Haec aliis maledicta cadant; nos, Delia, amoris   85
     Exemplum cana simus uterque coma.

VII

Hunc cecinere diem Parcae fatalia nentes
     Stamina, non ulli dissoluenda deo,
 Hunc fore, Aquitanas posset qui fundere gentes,
     Quem tremeret forti milite victus Atax.
 Evenere: novos pubes Romana triumphos   5
     Vidit et evinctos brachia capta duces;
 At te victrices lauros, Messalla, gerentem
     Portabat nitidis currus eburnus equis.

Non sine me est tibi partus honos: Tarbella Pyrene
     Testis et Oceani litora Santonici,   10
 Testis Arar Rhodanusque celer magnusque Garunna,
     Carnutis et flavi caerulea lympha Liger.
 An te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis
     Caeruleus placidis per vada serpis aquis,
 Quantus et aethereo contingens vertice nubes   15
     Frigidus intonsos Taurus alat Cilicas?
 Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes
     Alba Palaestino sancta columba Syro,
 Utque maris vastum prospectet turribus aequor
     Prima ratem ventis credere docta Tyros,   20
 Qualis et, arentes cum findit Sirius agros,
     Fertilis aestiva Nilus abundet aqua?
 Nile pater, quanam possim te dicere causa
     Aut quibus in terris occuluisse caput?
 Te propter nullos tellus tua postulat imbres,   25
     Arida nec pluvio supplicat herba Iovi.
 Te canit atque suum pubes miratur Osirim
     Barbara, Memphiten plangere docta bovem.
 Primus aratra manu sollerti fecit Osiris
     Et teneram ferro sollicitavit humum,   30
 Primus inexpertae commisit semina terrae
     Pomaque non notis legit ab arboribus.
 Hic docuit teneram palis adiungere vitem,
     Hic viridem dura caedere falce comam;
 Illi iucundos primum matura sapes   35
     Expressa incultis uva dedit pedibus.
 Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
     Movit et ad certos nescia membra modos,
 Bacchus et agricolae magno confecta labore
     Pectora tristitiae dissoluenda dedit.   40
 Bacchus et adflictis requiem mortalibus adfert,
     Crura licet dura conpede pulsa sonent.
 Non tibi sunt tristes curae nec luctus, Osiri,
     Sed chorus et cantus et levis aptus amor,
 Sed varii flores et frons redimita corymbis,   45
     Fusa sed ad teneros lutea palla pedes
 Et Tyriae vestes et dulcis tibia cantu
     Et levis occultis conscia cista sacris.
 Huc ades et Genium ludis Geniumque choreis
     Concelebra et multo tempora funde mero: 50

Illius et nitido stillent unguenta capillo,
 Et capite et collo mollia sarta gerat.
 Sic venias hodiernae: tibi dem turis honores,
 Liba et Mopsopio dulcia melle feram.
 At tibi succrescat proles, quae facta parentis   55
 Augeat et circa stet veneranda senem.
 Nec taceat monumenta viae, quem Tuscula tellus
 Candidaque antiquo detinet Alba Lare.
 Namque opibus congesta tuis hic glareas dura
 Sternitur, hic apta iungitur arte silex.   60
 Te canit agricola, a magna cum venerit urbe
 Serus inoffensum rettuleritque pedem.
 At tu, Natalis multos celebrande per annos,
 Candidior semper candidiorque veni.

VIII

Non ego celari possum, quid nutus amantis
 Quidve ferant mihi lenia verba sono.
 Nec mihi sunt sortes nec conscia fibra deorum,
 Praecinit eventus nec mihi cantus avis:
 Ipsa Venus magico religatum brachia nodo   5
 Perdocuit multis non sine verberibus.
 Desine dissimulare: deus crudelius urit,
 Quos videt invitos subcubuisse sibi.
 Quid tibi nunc molles prodest coluisse capillos
 Saepeque mutatas disposuisse comas,   10
 Quid fuco splendente genas ornare, quid unguis
 Artificis docta subsecuisse manu?
 Frustra iam vestes, frustra mutantur amictus,
 Ansaque compressos conligat arta pedes.
 Illa placet, quamvis inculto venerit ore   15
 Nec nitidum tarda compserit arte caput.
 Num te carminibus, num te pallentibus herbis
 Devovit tacito tempore noctis anus?
 Cantus vicinis fruges traducit ab agris,
 Cantus et iratae detinet anguis iter,   20
 Cantus et e curru Lunam deducere temptat
 Et faceret, si non aera repulsa sonent.
 Quid queror heu misero carmen nocuisse, quid herbas?
 Forma nihil magicis utitur auxiliis:
 Sed corpus tetigisse nocet, sed longa dedisse   25
 Oscula, sed femori conseruisse femur.

Nec tu difficilis puero tamen esse memento:
 Persequitur poenis tristia facta Venus.
 Munera ne poscas: det munera canus amator,
 Ut foveat molli frigida membra sinu. 30
 Carior est auro iuuenis, cui levia fulgent
 Ora nec amplexus aspera barba terit.
 Huic tu candentes umero subpone lacertos,
 Et regum magnae despiciantur opes.
 At Venus invenit puero concumbere furtim, 35
 Dum timet et teneros conserit usque sinus,
 Et dare anhelanti pignantibus umida linguis
 Oscula et in collo figere dente notas.
 Non lapis hanc gemmaeque iuvant, quae frigore sola
 Dormiat et nulli sit cupienda viro. 40
 Heu sero revocatur amor seroque iuventas,
 Cum vetus infecit cana senecta caput.
 Tum studium formae est: coma tum mutatur, ut annos
 Dissimulet viridi cortice tincta nucis;
 Tollere tum cura est albos a stirpe capillos 45
 Et faciem dempta pelle referre novam.
 At tu, dum primi floret tibi temporis aetas,
 Utere: non tardo labitur illa pede.
 Neu Marathum torque: puero quae gloria victo est?
 In veteres esto dura, puella, senes. 50
 Parce precor tenero: non illi sontica causa est,
 Sed nimius luto corpora tingit amor.
 Vel miser absentis maestus quam saepe querelas
 Conicit, et lacrimis omnia plena madent!
 'Quid me spernis?' ait. 'poterat custodia vinci: 55
 Ipse dedit cupidis fallere posse deus.
 Nota Venus furtiva mihi est, ut lenis agatur
 Spiritus, ut nec dent oscula rapta sonum;
 Et possum media quamvis obrepere nocte
 Et strepitu nullo clam reserare fores. 60
 Quid prosunt artes, miserum si spernit amantem
 Et fugit ex ipso saeva puella toro?
 Vel cum promittit, subito sed perfida fallit,
 Est mihi nox multis evigilanda malis.
 Dum mihi venturam fingo, quodcumque movetur, 65
 Illius credo tunc sonuisse pedes.'
 Desistas lacrimare, puer: non frangitur illa,
 Et tua iam fletu lumina fessa tument.

Oderunt, Pholoe, moneo, fastidia divi,
 Nec prodest sanctis tura dedisse focus. 70
 Hic Marathus quondam miseros ludebat amantes,
 Nescius ultorem post caput esse deum;
 Saepe etiam lacrimas fertur risisse dolentis
 Et cupidum ficta detinuisse mora:
 Nunc omnes odit fastus, nunc displicet illi 75
 Quaecumque obposita est ianua dura sera.
 At te poena manet, ni desinis esse superba.
 Quam cupies votis hunc revocare diem!

IX

Quid mihi si fueras miseros laesurus amores,
 Foedera per divos, clam violanda, dabas?
 A miser, et si quis primo periuria celat,
 Sera tamen tacitis Poena venit pedibus.
 Parcite, caelestes: aequum est inpune licere 5
 Numina formosis laedere vestra semel.
 Lucra petens habili tauros adiungit aratro
 Et durum terrae rusticus urget opus,
 Lucra petituras freta per parentia ventis
 Ducunt instabiles sidera certa rates: 10
 Muneribus meus est captus puer, at deus illa
 In cunerem et liquidas munera vertat aquas.
 Iam mihi persolvat poenas, pulvisque decorem
 Detrahet et ventis horrida facta coma;
 Uretur facies, urentur sole capilli, 15
 Deteret invalidos et via longa pedes.
 Admonui quotiens 'auro ne pollue formam:
 Saepe solent auro multa subesse mala.
 Divitiis captus si quis violavit amorem,
 Asperaque est illi difficilisque Venus. 20
 Ure meum potius flamma caput et pete ferro
 Corpus et intorto verberare terga seca.
 Nec tibi celandi spes sit peccare paranti:
 Est deus, occultos qui vetat esse dolos.
 Ipse deus tacito permisit lene ministro, 25
 Ederet ut multo libera verba mero;
 Ipse deus somno domitos emittere vocem
 Iussit et invitos facta tegenda loqui.'
 Haec ego dicebam: nunc me flevisse loquentem,
 Nunc pudet ad teneros procubuisse pedes. 30

Tum mihi iurabas nullo te divitis auri
 Pondere, non gemmis, vendere velle fidem,
 Non tibi si pretium Campania terra daretur,
 Non tibi si, Bacchi cura, Falernus ager.
 Illis eriperes verbis mihi sidera caeli   35
 Lucere et puras fulminis esse vias.
 Quin etiam flebas: at non ego fallere doctus
 Tergebam umentes credulus usque genas.
 Quid faciam, nisi et ipse fores in amore puellae?
 Sed precor exemplo sit levis illa tuo.   40
 O quotiens, verbis ne quisquam conscius esset,
 Ipse comes multa lumina nocte tuli!
 Saepe insperanti venit tibi munere nostro
 Et latuit clausas post adoperta fores.
 Tum miser interii, stulte confisus amari: 45
 Nam poteram ad laqueos cautior esse tuos.
 Quin etiam adtonita laudes tibi mente canebam,
 Et me nunc nostri Pieridumque pudet.
 Illa velim rapida Volcanus carmina flamma
 Torreat et liquida deleat amnis aqua.   50
 Tu procul hinc absis, cui formam vendere cura est
 Et pretium plena grande referre manu.
 At te, qui puerum donis corrumpere es ausus,
 Rideat adsiduis uxor inulta dolis,
 Et cum furtivo iuvenem lassaverit usu,   55
 Tecum interposita languida veste cubet.
 Semper sint externa tuo vestigia lecto,
 Et pateat cupidis semper aperta domus;
 Nec lasciva soror dicatur plura bibisse
 Pocula vel plures emeruisse viros.   60
 Illam saepe ferunt convivia ducere Baccho,
 Dum rota Luciferi provocet orta diem.
 Illa nulla queat melius consumere noctem
 Aut operum varias disposuisse vices.
 At tua perdidicit, nec tu, stultissime, sentis,   65
 Cum tibi non solita corpus ab arte movet.
 Tune putas illam pro te disponere crines
 Aut tenues denso pectere dente comas?
 Ista haec persuadet facies, auroque lacertos
 Vinciat et Tyrio prodeat apta sinu?   70
 Non tibi, sed iuveni cuidam volt bella videri,
 Devoveat pro quo remque domumque tuam.

Nec facit hoc vitio, sed corpora foeda podagra
 Et senis amplexus culta puella fugit.
 Huic tamen adcubuit noster puer: hunc ego credam 75
 Cum trucibus venerem iungere posse feris.
 Blanditiasne meas aliis tu vendere es ausus?
 Tune aliis demens oscula ferre mea?
 Tum flebis, cum me vinctum puer alter habebit
 Et geret in regno regna superba tuo. 80
 At tua tum me poena iuuet, Venerique merenti
 Fixa notet casus aurea palma meos:
 'Hanc tibi fallaci resolutus amore Tibullus
 Dedicat et grata sis, dea, mente rogat'.

X

Quis fuit, horrendos primus qui protulit enses?
 Quam ferus et vere ferreus ille fuit!
 Tum caedes hominum generi, tum proelia nata,
 Tum brevior dirae mortis aperta via est.
 An nihil ille miser meruit, nos ad mala nostra 5
 Vertimus, in saevas quod dedit ille feras?
 Divitis hoc vitium est auri, nec bella fuerunt,
 Faginus adstabat cum scyphus ante dapes.
 Non arces, non vallus erat, somnumque petebat
 Securus sparsas dux gregis inter oves. 10
 Tunc mihi vita foret, volgi nec tristia nossem
 Arma nec audissem corde micante tubam;
 Nunc ad bella trahor, et iam quis forsitan hostis
 Haesura in nostro tela gerit latere.
 Sed patrii servate Lares: aluistis et idem, 15
 Cursarem vestros cum tener ante pedes.
 Neu pudeat prisco vos esse e stipite factos:
 Sic veteris sedes incoluistis avi.
 Tum melius tenuere fidem, cum paupere cultu
 Stabat in exigua ligneus aede deus. 20
 Hic placatus erat, seu quis libaverat uva,
 Seu dederat sanctae spicea sarta comae,
 Atque aliquis voti compos liba ipse ferebat
 Postque comes purum filia parva favum.
 At nobis aerata, Lares, depellite tela, 25
 * * * 25a
 * * * 25b
 Hostiaque e plena rustica porcus hara.

Hanc pura cum veste sequar myrtoque canistra
 Vincita geram, myrto vinctus et ipse caput.
 Sic placeam vobis: alius sit fortis in armis
 Sternat et adversos Marte favente duces,   30
 Ut mihi potanti possit sua dicere facta
 Miles et in mensa pingere castra mero.
 Quis furor est atram bellis accersere mortem?
 Imminet et tacito clam venit illa pede.
 Non seges est infra, non vinea culta, sed audax   35
 Cerberus et Stygiae navita turpis aquae;
 Illic percussisque genis ustoque capillo
 Errat ad obscuros pallida turba lacus.
 Quam potius laudandus hic est, quem prole parata
 Occupat in parva pigra senecta casa.   40
 Ipse suas sectatur oves, at filius agnos,
 Et calidam fesso conparat uxor aquam.
 Sic ego sim, liceatque caput candescere canis,
 Temporis et prisca facta referre senem.
 Interea pax arva colat. pax candida primum   45
 Duxit araturos sub iuga curva boves,
 Pax aluit vites et sucos condidit uvae,
 Funderet ut nato testa paterna merum,
 Pace bidens vomerque nitent—at tristia duri
 Militis in tenebris occupat arma situs—   50
 Rusticus e lucoque vehit, male sobrius ipse,
 Uxorem plaustro progeniemque domum.
 Sed Veneris tum bella calent, scissosque capillos
 Femina perfractas conqueriturque fores.
 Flet teneras subtusa genas, sed victor et ipse   55
 Flet sibi dementes tam valuisse manus.
 At lascivus Amor rixae mala verba ministrat,
 Inter et iratum lentus utrumque sedet.
 A, lapis est ferrumque, suam quicumque puellam
 Verberat: e caelo deripit ille deos.   60
 Sit satis e membris tenuem rescindere vestem,
 Sit satis ornatus dissoluisse comae,
 Sit lacrimas movisse satis: quater ille beatus,
 Quo tenera irato flere puella potest.
 Sed manibus qui saevus erit, scutumque sudemque   65
 Is gerat et miti sit procul a Venere.
 At nobis, Pax alma, veni spicamque teneto,
 Perfluat et pomis candidus ante sinus.